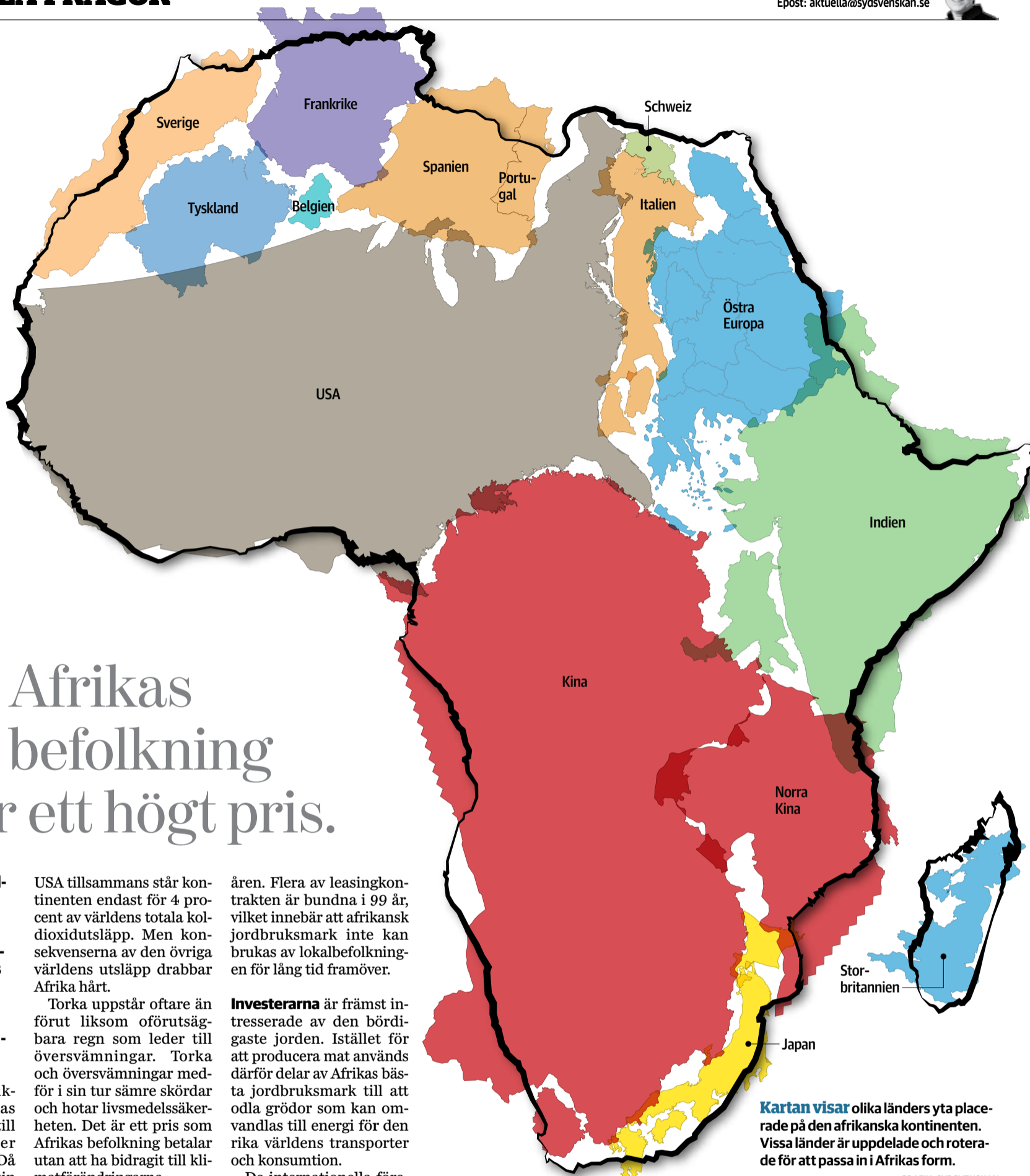

AKTUELLA FRÅGOR

Debattredaktör: Eva Rothstein Telefon: 040-28 10 13
Epost: aktuella@sydsvenskan.se

” Afrikas befolkning betalar ett högt pris.

Dagens utländska jordbruksinvesteringar i Afrika kan jämföras med kolonialiseringen och Europas utnyttjande av kontinentens naturresurser.

Det skriver Terje Østigård, forskare vid Nordiska Afrikainstitutet i Uppsala.

Världens befolkning beräknas öka från sju till nio miljarder människor till år 2050. Då har Afrika fördubblat sin befolkning från en till två miljarder. Det innebär att de som då lever i Afrika behöver mer mat. Men istället används mindre och mindre jordbruksmark i Afrika till att odla matgrödor. Varför är det så?

Att Afrika producerar mindre mat hänger till stor del ihop med ökad tillväxt och välfärd i främst Europa och USA, och på senare år även i Kina och Indien. Fler saker och högre materiell standard kräver en ständigt ökad energikonsumtion. Den ökade energikonsumtionen är inte bra för miljön och medför klimatförändringar.

Trots att Afrika till ytan nästan är lika stort som Europa, Indien, Kina och

USA tillsammans står kontinenten endast för 4 procent av världens totala koldioxidutsläpp. Men konsekvenserna av den övriga världens utsläpp drabbar Afrika hårt.

Torka uppstår oftare än förut liksom oförutsägbara regn som leder till översvämningar. Torka och översvämningar medför i sin tur sämre skördar och hotar livsmedelssäkerheten. Det är ett pris som Afrikas befolkning betalar utan att ha bidragit till klimatförändringarna.

I takt med ökad konsumtion letar industriländerna efter nya energikällor. Tanken är att ersätta delar av det fossila bränslet med biobränsle från grödor.

Eget behov
”Afrika behöver sina egna resurser av mark, vatten och energi.”

De senaste tio åren har utländska investerare köpt eller hyrt uppskattningsvis 230 miljoner hektar jordbruksarealer i utvecklingsländer.

I Afrika har ett område dubbelt så stort som Frankrike sålts och hyrts ut, och det lär växa de närmsta

åren. Flera av leasingkontrakten är bundna i 99 år, vilket innebär att afrikansk jordbruksmark inte kan brukas av lokalbefolkningen för lång tid framöver.

Investerarna är främst intresserade av den bördigaste jorden. Istället för att producera mat används därför delar av Afrikas bästa jordbruksmark till att odla grödor som kan omvandlas till energi för den rika världens transporter och konsumtion.

De internationella företagen legitimerar att jordbruksmarken handlas upp från bönderna med att biobränsle är bättre för miljön än det fossila bränslet. Men en del forskning pekar på att utsläppen ökar. Är det så drabbas återigen Afrika hårdast. Biobränslet tar matgrödornas plats, vilket också gör att utsläpp och klimatförändringar ökar.

Först minskar matproduktionen, sedan gör klimatförändringar att biobränslet tar matgrödornas plats.

De uppköpta landområdena har även andra negativa konsekvenser för Afrika. När människor förlorar sin mark blir de ofta tvungna att flytta. Industriellt jordbruk kräver inte heller arbetskraft i någon större

utsträckning. För många människor blir livet också osäkrare, eftersom låga och säsongsbetonade inkomster gör att de måste köpa sin mat istället för att odla den själva.

Jordbruksinvesteringarna medför således både att människors utrymme för att odla egen mat krymper och att den mat som finns till försäljning blir dyrare, eftersom det totalt sett produceras mindre mat.

Aldrig har livsmedel varit så dyrt som idag. En del av prisökningen är en direkt konsekvens av att matgrödor ersatts med biobränsle och i många utvecklingslän-

der har priset fördubblats. När lönerna inte ökar hamnar fler och fler människor i en situation av ökad fattigdom och risk för svält.

Afrika behöver sina egna resurser av mark, vatten och energi. Redan nu betalar de som lever på kontinenten ett högt pris för andra människors välstånd. Ska Afrika dessutom överge delar av den egna matproduktionen för att tillgodose den rika världens ökade energikonsumtion?

Dagens jordbruksinvesteringar kan jämföras med kolonialiseringen och Europas utnyttjande av afrikanska naturresurser. Idag

sker det mer raffinerat med en fint inpackad och lätt-svald retorik, men konsekvenserna för människor i Afrika är i stort sett desamma.

TERJE ØSTIGÅRD
Fredag 12 oktober 2012

SKRIBENTEN

Terje Østigård är forskare vid Nordiska Afrikainstitutet i Uppsala.

Kartan visar olika länders yta placerade på den afrikanska kontinenten. Vissa länder är uppdelade och roterade för att passa in i Afrikas form.

GRAFIK: SYDSVENSKAN